

Data publikacji: 02-10-2020

**SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X KADENCJA**

Warszawa, dnia 1 października 2020 r.

Druk nr 224

**KOMISJA
PRAW CZŁOWIEKA,
PRAWORZĄDNOŚCI I PETYCJI**

**Pan
Tomasz GRODZKI
MARSZAŁEK SENATU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Na podstawie art. 90d ust. 1 pkt 1 Regulaminu Senatu Komisja Praw Człowieka, Praworządności i Petycji wnosi o podjęcie postępowania w sprawie inicjatywy ustawodawczej dotyczącej projektu ustawy

o zmianie ustawy o Trybunale Stanu.

Do reprezentowania Komisji w dalszych pracach nad tym projektem ustawy upoważniony jest pan senator Robert Mamątow.

W załączeniu przekazuję projekt ustawy wraz z uzasadnieniem.

Przewodniczący Komisji
Praw Człowieka, Praworządności i Petycji
(-) Aleksander Pociąg

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o Trybunale Stanu

Art. 1. W ustawie z dnia 26 marca 1982 r. o Trybunale Stanu (Dz. U. z 2019 r. poz. 2122) art. 27 otrzymuje brzmienie:

„Art. 27. Trybunał Stanu uchwała regulamin czynności Trybunału Stanu.”.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Celem ustawy jest zmiana organu uprawnionego do wydania, oraz umiejscowienia w systemie źródeł prawa, regulaminu Trybunału Stanu. Zamiast przez Sejm, regulamin Trybunału Stanu będzie wydawany przez Trybunał Stanu.

Konsekwencją tej zmiany jest jednak uznanie wydanego przez Trybunał Stanu regulaminu za akt o charakterze wewnętrznym. Uchwała Sejmu z 1982 r. w sprawie regulaminu czynności przed Trybunałem Stanu, ze względu na brak w ówczesnym systemie źródeł prawa wyraźnego podziału na źródła prawa o charakterze powszechnie obowiązującym i akty normatywne o charakterze wewnętrznym - nie mieściła się wyłącznie w tej ostatniej grupie.

Projekt jest konsekwencją petycji ([P9-52/19](#)) złożonej do Senatu, w której zaproponowano by przepisowi art. 27 nadać brzmienie: „Organem właściwym do wydania regulaminu czynności Trybunału Stanu jest Przewodniczący Trybunału Stanu”.

2. Uchwała Sejmu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej z dnia 6 lipca 1982 r. w sprawie regulaminu czynności Trybunału Stanu została wydana na podstawie art. 21 (po praktykowanym niegdyś przenieumerowaniu obecnie przepis jest oznaczony jako art. 27), który stanowi, że „Sejm uchwała regulamin czynności Trybunału Stanu”. W okresie, gdy uchwalano ustawę o Trybunale Stanu (1982 r.) hierarchia źródeł prawa, a w szczególności podział na źródła prawa powszechnie obowiązującego i akty o charakterze wewnętrznym, nie były tak wyraźne jak obecnie, zwłaszcza po wejściu w życie Konstytucji RP z 1997 r. Obecnie dany organ władzy publicznej może wydawać podustawowe akty normatywne dotyczące innego organu jedynie wtedy, gdy: 1) ten ostatni jest mu organizacyjnie podległy, albo 2) na podstawie upoważnienia ustawowego został upoważniony do wydania aktu wykonawczego, będącego źródłem powszechnie obowiązującego prawa (rozporządzenia). Tymczasem Trybunał Stanu nie jest jednostką organizacyjną podległą Sejmowi (co wyklucza wydawanie przez Sejm aktów o charakterze wewnętrznym wobec Trybunału Stanu), ani też Sejm nie został upoważniony w ustawie do wydawania rozporządzenia w tym zakresie (Konstytucja RP w ogóle nie przewiduje możliwości wydawania rozporządzeń przez Sejm). Stąd nowelizacja art. 27 jest zasadna.

3. Dostosowania treści art. 27 do obecnie obowiązującego systemu źródeł prawa można dokonać co najmniej na dwa sposoby. Oprócz zaproponowanego w projekcie, zamiast upoważnienia zawartego w art. 27 można wprowadzić wprost do ustawy niezbędne do funkcjonowania Trybunału Stanu normy regulujące niektóre elementy postępowania przed Trybunałem. Uchwała Sejmu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej z dnia 6 lipca 1982 r. w sprawie regulaminu czynności Trybunału Stanu liczy (bez przepisu o wejściu uchwały w życie) dziesięć paragrafów. Jednakże co najmniej dwa z nich w zasadzie nie obowiązują, bo choć nie zostały uchylone, na skutek reguł kolizyjnych nie mogą być stosowane. Materia § 8 jest obecnie regulowana przez art. 26a ustawy o Trybunale, a materia § 10 jest obecnie regulowana przez art. 20e ust. 2 ustawy. Z kolei przepis § 2 pkt 3 nie może być stosowany ponieważ Konstytucja RP z 1997 r. nie przewiduje stanowiska „zastępcy członka Trybunału Stanu”. Wątpliwości budzi też przepis § 5 ust. 2, który reguluje kwestię należącą do materii ustawowej (przepis stanowi, że wyroki Trybunału Stanu są wykonywane przez Sąd Wojewódzki w Warszawie); podobnie ust. 1 (uprawnia przewodniczącego Trybunału do nadzoru nad innymi organami w zakresie wykonywania orzeczeń Trybunału). Rozważenia wymaga też przeniesienie do ustawy sposobu wyznaczania składów orzekających i ich przewodniczących i sprawozdawców (§ 2 pkt 1 i 2) oraz organu uprawnionego do wydawania zarządzeń poza rozprawą (§ 2 pkt 5). W przypadku innych sądów, kwestie te regulowane są w ustawie lub w akcie wykonawczym do ustawy - rozporządzeniu. W przypadku Trybunału ostatnie rozwiązanie nie wchodzi w grę (wszystkie organy, które można by upoważnić do wydania rozporządzenia, podlegają sądowej „kontrolii” Trybunału Stanu).

Przewodniczący Trybunału Stanu, w [piśmie z 27 lipca 2020 r.](#) pozytywnie zaopiniował propozycję zawartą w petycji ograniczająca się do zmiany organu uprawnionego do wydania regulaminu. W projekcie przyjęto jednak, że regulamin będzie wydawany przez Trybunał Stanu, a nie jego przewodniczącego, jak proponował autor petycji. Trybunał Stanu nie jest jednostką podległą organizacyjnie przewodniczącemu Trybunału.

4. W projekcie zaproponowano minimalną ingerencję w dotychczasowe rozwiązania. Jego bezpośrednią konsekwencją będzie zmiana organu uprawnionego do wydania regulaminu czynności Trybunału Stanu, a dalszą niemożność regulowania w uchwale Trybunału Stanu materii o randze ustawowej. Jeżeli regulacje takie okażą się zdaniem podmiotów opiniujących projekt wskazane, konieczne będzie poszerzenie projektu o nowelizację innych przepisów ustawy o Trybunale Stanu.